

קוצר

Give an a priori one sentence description of קוצר, which factors might be critical, and which less so?

פעולת קצירה

תלמוד בבלי מסכת שבת דף עג עמוד ב

והקוצר. תנא: הקוצר הבוצר והגודר והמסיק והאורה - כולן מלאכה אחת.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קכז עמוד ב

דאמר רב חייא בר אשי אמר שמואל: תאנים שצמקו באיביהן - מטמאות טומאת אוכלין, והתולש מהן בשבת - חייב חטאת; ...היכי דמי, אי דיבשן הן ועוקציהן - פשיטא, אלא לאו: בלא עוקציהן;

רש"י מסכת חולין דף קכז עמוד ב

מסייע ליה כו' שצמקו באיביהן - שיבשו באילן.

חייב חטאת - אם לא יבשו עוקציהן אלמא אף על גב דלענין שבת מחוברין ניהו מטמאין טומאת אוכלין.

...והיכי דמי - הך מתניתא דקתני דכרוב ודלעת הוא דלא מטמו הא אחריני מטמו.

אי דיבשו הן ועוקציהן - דאף לענין שבת תלושין הן.

פשיטא - דמטמו למה ליה למתנייה לא איהי גופה איצטריך לאשמועינן דעץ לא יטמא ולא דיוקא דידיה איצטריך לאשמועינן דאחריני מטמו דהא תלושין גמורין הן.

אלא לאו בלא עוקציהן - ומשום דוקיא דידיה איצטריך למתנייה דאע"פ דלענין שבת מחוברין הן לענין טומאה תלושין הן כדשמואל והיינו מסייע ליה.

תוספות שבת קנ עמוד ב

במחבר משכחת לה. אומר רבי דלאו משום תלישה נקט לה דאע"ג שמחבר לארץ אין בו איסור תלישה כיון שיבש אינו יונק מן הארץ כדמוכח בחולין פרק העור והרוטב (דף קכז: ושם) דאמר תאנים שצמקו באיביהן מטמאין טומאת

אוכלין והתולש ממנה בשבת חייב חטאת דווקא צמקו אבל יבשו לא וכן משמע בכל הסוגיא דיבשו הן ועוקציהן מטמא טומאת אוכלין ואין דינו כלל כמחובר והא דקאמר הכא במחובר משכחת לה היינו משום איסור ייפוי קרקע כדאמר לעיל התולש עולשין בשבת חייב חטאת בפרק הבונה (לעיל דף קג.) והא דפריך בפרק המוציא תפילין (עירובין דף ק:) אאילן יבש הא קא נתרי פירי משמע שיש ביבש איסור תלישה אומר רבי דמיירי התם ביבשו הן ולא עוקציהן:

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף ק עמוד ב

תני חדא: אחד אילן לח ואחד אילן יבש. ותניא אידך: במה דברים אמורים - בלח, אבל ביבש – מותר..... כאן - בימות החמה, כאן - בימות הגשמים. בימות החמה הא נתרי פירי! - בדליכא פירי. - והא קא נתרי קינסי! בגדודא.

רש"י מסכת עירובין דף ק עמוד ב

יבש - שאין בו לחלוח, ולא מחובר הוא.

בימות החמה - יבש מותר, דליכא אפילו משום מראית העין, שהרי ניכר לכל שהוא יבש שאינו מוציא עליו, והא דקתני אסור - בימות הגשמים, שאין ניכר בין לח בין יבש, ואיכא משום מראית העין.

קא נתרי פירי - שנשארו בו משנה שעברה, ואתי למשרי ביה תלישה דלח, נהי דעליה דיבש אטו עליה דלח לא גזרינן, דהיא גופא גזירה, מיהו, תלישה אטו תלישה נגזר.

רמב"ם הלכות שבת פרק ח הלכה ד

כל זרע שקצירתו מצמחת אותו ומגדלתו כגון אספסתא וסלקא, הקוצרו בשגגה חייב שתי חטאות, אחת מפני שהוא קוצר ואחת מפני שהוא נוטע, וכן הזומר והוא צריך לעצים חייב משום קוצר ומשום נוטע, גבשושית של עפר שעלו בה עשבים הגביהה מעל הארץ והניחה על גבי יתדות חייב משום תולש, היתה על גבי יתדות והניחה על הארץ חייב משום זורע, **תאנים שיבשו באיביהן וכן אילן שיבשו פירותיו בו, התולש מהן בשבת חייב אף על פי שהן כעקורין לענין טומאה.**

(שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שלו סעיף א

אין עולים באילן, בין לח בין יבש, ואין נתלים בו ואין משתמשין במחובר לקרקע כלל, גזרה שמא יעלה ויתלוש. עלה באילן בשבת, בשוגג מותר לירד; במזיד, אסור לירד. ואם עלה מבעוד יום, בכל גווני מותר לירד משחשכה. ויש אומרים דהני מילי כשהיה דעתו לירד מבעוד יום, אבל אם לא היה דעתו לירד מבעוד יום לא ירד משחשכה, כיון שהיה דעתו לישוב שם באיסור. הגה: ודוקא אדם שעלה שם, אבל אם הניח שם חפץ מבעוד יום אסור ליטלו

משם בשבת (המגיד פרק כ"א). וכל זה באילן וכיוצא בו, אבל קנים הרכים כירק, מותר להשתמש בהם אעפ"י שמחוברים בקרקע, דאין אסור להשתמש בירק (הגהות אשירי פרק בכל מערבין בשם א"ז וב"י).

מגן אברהם סימן שלו ס"ק א

בין יבש - בימות החמ' אסור משום דנתרי קינסי ואף על פי שנשרו ענפיו כבר אסור משום לא פלוג ובימות הגשמים אסור משום שאין ניכר בין לח ויבש אבל באמת ביבש שאין בו לחלוח לא שייך תלישה כ"כ רש"י בעירובין ד' ק' וכ"כ בחולין פ"ט אבל דעת הרמב"ם דביבש שייך תלישה כמ"ש סי"ב וצריך ליישב לדידיה הא דקאמ' בגמ' והא קנתרן פירי ולא קאמר שמא יעלה ויתלוש ע"ש:

רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה ד

אילן שנפשח ובו פירות הרי הן כתלושין, וכן אם יבש האילן ובו פירות הרי הן כתלושין.

+/השגת הראב"ד/ וכן אם יבש האילן. א"א אין דבר זה לא במשנה ולא בתוספתא ולא בגמרא דחולין אבל אם יבשו בו פירות במחובר הרי הן כמחוברין ואולי מבכורים גמר לה דתנן יבש האילן או נקצץ מביא ואינו קורא קתני יבש דומיא דנקצץ. +

רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה ה

תאנים שיבשו באיביהן מטמאות טומאת אוכלין במקומן.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קז עמוד ב

אמר שמואל: השולה דג מן הים, כיון שיבש בו כסלע - חייב. אמר רבי יוסי בר אבין: ובין סנפיריו. אמר רב אשי: לא תימא יבש ממש, אלא אפילו דעבד רירי. אמר רב בר המדורי אמר שמואל: הושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעה - חייב. מאי טעמא? אמר רבא: בר המדורי אסברא לי, לאו אמר רב ששת: האי מאן דתלש כשותא מהיזמי והיגי - מיחייב משום עוקר דבר מגידולו, הכא נמי - מיחייב משום עוקר דבר מגידולו. אמר אביי: האי מאן דתלש פיטרא מאונא דחצבא - מיחייב משום עוקר דבר מגידולו. מתיב רב אושעיא: התולש מעציץ נקוב - חייב, ושאינו נקוב - פטור. - התם לאו היינו רביתיה, הכא - היינו רביתיה.

רש"י מסכת שבת דף קז עמוד ב

השולה דג - שהיה ניצוד ועומד מבעוד יום.

כסלע - כרוחב סלע.

חייב - משום נטילת נשמה, דתו לא חיי.

עביד רירי - שנוגעין בו, וחוט הרירין נמשך מן האצבע.

דלדל - עקר, שהפילתו על ידי דלדול זה.

בר המדורי אסברא לי - טעמא דהא מילתא.

כשותא - הומלו"ן +כשות+, וגדל מתוך ההיזמי, מריח הקרקע שההיזמי יונק ממנו.

מיחייב - ואף על פי שאינו מחובר לקרקע, כדאמרינן בעלמא (עירובין כח, ב): מאוירא רבי.

פיטרא - פטריות, בוליי"ן +פטריות+.

מאונא דחצבא - פעמים שהוא גדל בשפת הדלי, ממים.

ושאינו נקוב פטור - משום דלא מחובר בקרקע עולם הוא.

לאו היינו רביתיה - דאין דרך זריעה שם, אבל אלו שאמרנו - הוא עיקר גידולן.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ז הלכה ב

רבנן דקיסרין אמרין ההן דצייד כוורא וכל דבר שאתה מבדילו מחיותו חייב משום קוצר:

קרבת העדה מסכת שבת פרק ז הלכה ב

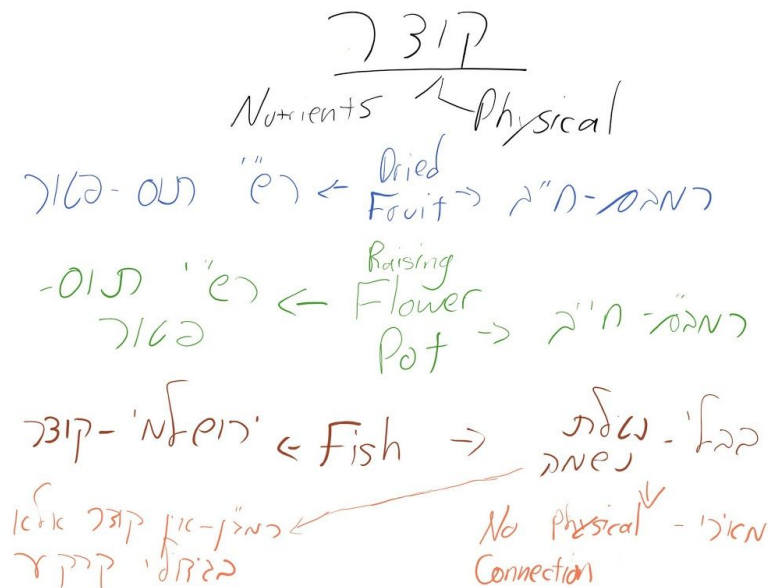
חייב משום קוצר. שכל שמבדיל דבר מחיותו חייב משום קוצר:

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף קז עמוד ב

הושיט ידו למעי הבהמה ודלדל עובר שבמעיה ר"ל **שעקרו ממקומו** אף על פי שלא הוציאו **חייב משום עוקר דבר מגדולו** ואפי' לא מת שאלו מת הרי חייב משום נטילת נשמה ומ"מ גדולי הדורות מפרשים אותה אף במת ואינו חייב משום נטילת נשמה שכל שלא נולד אינו ראוי לומר בו נטילת נשמה כדכתיב ולא יהיה אסון ונמצא שאם הכה את האשה והפילה אינו חייב משום נטילת נשמה: והתולש כשות שבין היזמי והיגי ועומד שם בלחותו משום יניקת הארץ הרי הוא כתולש מעציץ נקוב וחייב משום עוקר דבר מגדולו אפילו תולש כמהין ופטריות מאזן הכד או מן הקורה חייב משום עוקר דבר מגדולו שכך היא דרך גדילתן משא"כ בעציץ שאינו נקוב שהתולש ממנו פטור אבל אסור:

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף קז עמוד ב

הא דאמרי' במושיט ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעיה דחייב משום עוקר דבר מגדולו. קשה לי דהא גוזז ותולש כנף מן העוף כשהן חיים (ע"ד ב') לא מחייבין להו תרתי חדא משום עוקר דבר מגדולו, וכן הנוטל שער וצפרניו ושפמו (צ"ד ב') אין בהן דין עוקר דבר מגדולו דלחייב תרתי **אלמא אין משום עוקר דבר מגדולו דהוא תולדה דקוצר אלא בגדולי קרקע**, וה"נ משמע בבכורות (כ"ה א') גבי תולש צמר מבכור דתולש לאו היינו גוזז וכנגדו בי"ט מותר דלית ביה משום עוקר דבר מגדולו, ועוד דודאי קוצר ודש תרוייהו בחד גוונא גמרי' להו ממשכן כי היכי דאמרי רבנן (ע"ה א') **אין דישה אלא בגדולי קרקע ה"נ אמרי ודאי אין קצירה אלא בגדולי קרקע**, ואפי' ר' יהודה אפשר דמודה בקצירה דהיא ממש מן הקרקע, ותולש מבעלי חיים בכלל גוזז הוא, וי"ל **דמדלדל עובר משום נטילת נשמה** הוא חייב, והכי קאמר אף על גב דהאי עובר לית ליה בדידיה נשמה כיון דגידולו תלוי בנשמת אמו העוקרו משם נוטל נשמתו ממנו, דלאו מי א"ר ששת בגידולי קרקע כן דמאן דתלש כשותא מהיזמי שניקתו תלוי בהיזמי כדאמרינן בעירובין בפ' בכל מערבין (כ"ח ב') דקטלין ליה להיזמתא ויבשה כשותא ומיחייב משום עוקר דבר מגידולו דהוא תולדה דקוצר, ה"נ בבעלי חיים מחייב משום עוקר דבר מגידולו דהוא משום נטילת נשמה דומיא דחובל שהוא משום נטילת נשמה מאבר אחד וסירכא דלישנא נקט וכן נראה הפי' הזה מדברי ה"ר משה הספרדי ז"ל בפ' אחד עשר מהלכותיו. ומה שאמרו בירושלמי בפ' כלל גדול רבנן דקסרין אמרין ההין דצד נונא וכל דבר שהוא מבדילו מחיותו חייב משום קוצר לא אתיא כשיטתא דגמ' דילן.

עציץ נקוב על יתדות-

In halakha we consider a perforated planter to still derive nutrition from the ground, even if it is lifted off the ground without direct contact (because it absorbs moisture from the ground). Would lifting said perforated planter onto stilts/tripod constitute קוצר?

חידושי הגר"ח שבת דף פא עמוד ב

בענין עציץ נקוב על גבי יתדות

הרמב"ם (פ"ח מהל' שבת ה"ד) כתב וז"ל גבשושית של עפר שעלו בה עשבים הגביהה מעל הארץ והניחה ע"ג יתדות חייב משום תולש. ובגמ' שבת (דף פ"א ע"ב) כתבו רש"י ותוס' דהאי חייב לאו דוקא, ובאמת לא הוי תלוש אלא מדרבנן, וראייתם מהא דמבואר בגמ' שם דצרו שיעלו בו עשבים מותר להגביהו מן הקרקע ולקנח בו, הרי דמאורייתא לא הוי תולש. והוא משום דגם ע"ג יתדות חשבינן ליה כמחובר דקיי"ל עציץ נקוב שהניחו ע"ג יתדות חייב בתרו"מ, ע"ש בתוס' (ד"ה והניחו) שהביאו לזה הך דעציץ נקוב על יתדות לענין תרו"מ, אכן בלשון הרמב"ם מבואר דהוי תולש מדאורייתא והוא חייב מדאורייתא, דהרי הרמב"ם בעצמו כתב (בפ"א מהל' שבת ה"ב) דכל מקום שהוא מזכיר לשון חייב בהל' שבת פירושו שהוא חייב מדאורייתא, וא"כ גם גבי גבשושית כוונת הר"מ היא, שהוא חייב מדאורייתא משום תולש, והדין דצרו שיעלו בו עשבים מותר לקנח בו לא פסק הרמב"ם, והוא משום דהרמב"ם פוסק דהוי תולש מדאורייתא, ע"כ לא פסק הך דינא מה דמותר לקנח בו. והנה הרי גם הרמב"ם פוסק דגם במפסיק אוירא חייב בתרו"מ, כמבואר בפ"ב מהל' בכורים ה"ט שמביא בכורים מן הגדל בגג או בחורבה, וא"כ לכאורה צ"ע אמאי פסק בגבשושית של עפר שעלו בו עשבים שהניחו ע"ג יתדות דהוי תולש מדאורייתא.

(והנה כתב הרמב"ם (פ"ב מהל' טומאת אוכלין ה"ט) וז"ל קישות שנטעה בעציץ והגדילה, אף על פי שיצאת חוץ לעציץ אינה מקבלת טומאה, ובראב"ד שם וז"ל א"א אין כאן אף על פי אלא כיון שיצאה חוץ לעציץ טהורה, שאע"פ שהעציץ אינו נקוב כיון שיצאת הקישות לחוץ, הרי הוא כמו שנטעה בחוץ וטהור, ע"כ. ומחלוקת הרמב"ם והראב"ד הוא בביאור המשנה בעוקצין (פ"ב מ"ט) קישות שנטעה בעציץ והגדילה ויצאת חוץ לעציץ טהורה, ור"ש פליג וסובר דהטמא בטומאתו והטהור יאכל. דהראב"ד מפרש המשנה בעציץ שאינו נקוב ורק כשיצאת חוץ לעציץ דינה כמחובר מדין דמאירא קא רבו, ומחלוקת ר"ש ורבנן היא דר"ש סובר דרק מה שיצאת לחוץ דינה כמחובר ורבנן סברי דשיצאת חוץ לעציץ גם מה שבתוך העציץ נעשה מחובר, וכן הוא גם דעת הר"ש והרא"ש במס' עוקצין (שם) וגם דעת רש"י ותוס' במס' חולין (דף קכ"ח ע"א) בביאור המשנה דעוקצין כדעת הראב"ד.

אכן הרמב"ם מפרש המשנה בעציץ נקוב, ומחלוקת ר"ש ורבנן היא בעציץ נקוב אם גם מה שיצאת לחוץ דינה כמחובר או לא. כן נתבאר בפיהמ"ש שלו. וזהו שכתב ביד החזקה אף על פי שיצאת לחוץ אינה מקבלת טומאה, אשר דעל הך דינא דעציץ שאינו נקוב שיצא לחוץ דינו כמחובר מדין דמאירא קא רבו, באמת פליג הרמב"ם. ולכאורה צ"ע אמאי, דהרי הך דינא דמאירא קא רבו לכאורה הוא דין פשוט, וכדחזינן בדין נקבו בארץ ונפו בחו"ל לענין תרו"מ, דאם בתר נופו אזלינן פטור מתרו"מ, אף שנטוע ומושרש בארץ, ורק מדין דמאירא קא רבו, ע"כ אם בתר נופו אזלינן הוי בכלל גידולי חו"ל. וגם הרמב"ם פסק (בפ"א מהל' תרומות הכ"ה) דבעציץ בתר נופו אזלינן, ומקרי גידולי חו"ל, וא"כ צ"ע אמאי לא אמרינן גם בקבלת טומאה דמאירא קא רבו.

אכן נראה פשוט, דהנה בדין עציץ נקוב מצינו תרי דיני, חדא דהזרעים שבתוכו ינקי מארעא והם גידולי קרקע, ועוד הלכה נאמרה בעציץ נקוב, והיא שהזרעים שבתוכו הווין מחובר, וכדחזינן דהזרעים שבתוכו אינם מקבלין טומאה והכשר מדין דמחובר אינו מקבל טומאה והכשר. ובאמת דתרי דינים הם, דלדין מצוות התלויות בארץ אין אנו צריכין לדין מחובר, ורק אם ינקי מארעא והווין בכלל גידולי קרקע, שפיר שייכי לדיני מצוות התלויות בארץ, משא"כ דין הכשר וקבלת טומאה תלוי רק בדין מחובר, ורק דזה הוי דין בפנ"ע דעציץ נקוב באמת הוי מחובר. אשר ע"כ נראה דהרמב"ם סובר דדין מאירא קא רבו לא שייך לדין מחובר, דדין מאירא קא רבו הוא רק דינקי מארעא והוי בכלל גידולי קרקע, וא"כ דין זה שייך רק למצוות התלויות בארץ, אבל לדיני תלוש ומחובר של כל התורה כולה באמת ל"ש, וע"כ לא שייך זה לדין קבלת טומאה, דלקבלת טומאה והכשר צריכין לדין מחובר. ומנקבו בארץ ונפו בחו"ל אין סתירה, דהרי התם איירינן לענין מצוות התלויות בארץ, ובזה שפיר איכא הדין דמאירא קא רבו, והוין בכלל גידולי קרקע, אבל בכלל דין מחובר באמת לא הוי ע"י הדין דמאירא קא רבו.

וזהו גם הביאור בדברי הרמב"ם שפסק דעציץ נקוב ע"ג יתדות חייב בתרו"מ מדאורייתא, ופסק ג"כ לענין שבת דהוי תולש מדאורייתא, משום דתרי דינים הן, דדין תרו"מ תלוי רק בדין גידולי קרקע, ובזה פסק דגם עציץ נקוב ע"ג יתדות הוי בכלל גידולי קרקע כיון דינקי מארעא, והא דמפסיק אוירא לא מבטל לדין גידולי

קרקע. אבל הדין דעציץ נקוב הוי מחובר באמת ליכא בזמן שמונח ע"ג יתידות כיון דקמפסיק אוירא וע"כ לענין שבת הוי תולש.

(ויסוד שיטת הרמב"ם הוא גירסא אחרת בתוספתא (פ"ב דעוקצין ה"ז) וז"ל עציץ נקוב שנתנו ע"ג שתי יתידות אפילו גבוה מן הארץ אמה, אינו מכשיר את הזרעים. ע"כ. הרי דדין עציץ נקוב ע"ג יתידות שייך גם לדין מחובר, כדחזינן דשייך גם לענין קבלת טומאה והכשר. וב"אור - הגנוז" הביא גירסא מכשיר את הזרעים, ונראה דזהו גירסת הרמב"ם, וזהו דמבואר בתוספתא דעציץ נקוב על יתידות הזרעים שבתוכו מקבלין טומאה והכשר משום דבכלל תלוש הם, וזה דנתבאר בשיטת הרמב"ם דדין עציץ נקוב ע"ג יתידות ודין מאוירא קא רבו תרווייהו לדין מחובר לא שייכי. ודין עציץ נקוב ע"ג יתידות הוא שתי גרסאות בתוספתא דעוקצין. והנה הר"ש (בספ"ב דעוקצין) הביא את הגירסא דאינו מכשיר את הזרעים, אשר ע"כ נראה דמחלוקת הרמב"ם והר"ש אם הדין דמאוירא קא רבו שייך לדין מחובר וקבלת טומאה, לטעמייהו אזלי בגירסת התוספתא דעוקצין, דבזה דינא דמאוירא קא רבו ועציץ נקוב ע"ג יתידות תרווייהו חדא דינא הם.

והנה במס' שבת (שם) מבואר דצורר שעלו בו עשבים התולש ממנו בשבת חייב חטאת, והרי הצורר הוי אינו נקוב והתולש מעציץ שאינו נקוב לא הוי תולש, וא"כ מדוע התולש את העשבים מן הצורר חייב חטאת, ולדעת שאר הראשונים דסברי דהדין דמאוירא קא רבו שייך גם לדין מחובר, זהו החילוק דהזרעים רואים פני האויר, וא"כ גם בלא נקיבה הוויין בכלל מחובר. אבל לפ"מ שנתבאר כאן בשיטת הרמב"ם דסובר דכל דין דמאוירא קא רבו לדין מחובר לא שייך, ורק עציץ נקוב הוי מחובר, א"כ לכאורה צ"ע אמאי התולש מצורר שאינו נקוב הוי תולש, והרי מתבאר (בפ"ב מהל" טו"א הי"א) דשיטת הרמב"ם דגם עץ וחרס בעי נקיבה. ונראה לומר דהנה לשון המשנה בעוקצין (פ"ב מ"י) הוא: עציץ נקוב אינו מכשיר הזרעים ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים, מלאהו עפר עד שפתו הרי הוא כטבלא שאין לה לזביז, ע"כ. והמתבאר מתוך המשנה דטבלא שאין לה לזביז שנתן עפר על גבה דינה כעציץ נקוב אפילו בלא נקיבה. ולשיטת כל הראשונים ניחא דכיון שאין לה לזביז, והזרעים שבתוכו רואין פני האויר, ע"כ לא צריך נקיבה משום דמאוירא קא רבו. אבל להרמב"ם דסובר דכל הדין דמאוירא קא רבו לא מהני לדין קבלת טומאה והכשר משום דמחובר לא נעשה ע"י דין דמאוירא קא רבו, ודוקא עציץ נקוב הוי מחובר א"כ אמאי טבלא שאין לה לזביז לא בעי נקיבה.

והנה הרמב"ם (בפ"ב מהל" טו"א הי"ב) כ' וז"ל: עציץ שמילאהו עפר עד שפתו אינו חשוב כלי, אלא הרי הוא כטבלא שאין לה שפה שאינו כלי קיבול, ע"כ. אשר דמפרש המשנה דמלאהו עפר דהוא משום דבטל מתורת כלי וע"כ לא בעי נקיבה. ולכאורה צ"ע מה שייכות הוא לדין כלי, ואפילו אם אינו חשוב כלי למה לא בעי נקיבה, ואפילו אם נימא דהרמב"ם לא קאי לענין הזרעים שבתוכו ומדין עציץ נקוב ורק לענין המים שבתוכו שאינם מכשירין, ג"כ צ"ע דהרי לא צריכין לענין הכשר מים שבכלי ורק מים תלושין בעינן, כאשר כן מבואר בהרבה משניות, דמים שע"ג הכסות מכשירין (מכשירין פ"ד מ"ג), וכן מים שע"ג הכותל אם תלוש ולבסוף חברו הוי תלוש ג"כ מכשיר (שם). ודברי הרמב"ם שכתב דדין טבלא משום דלא חשיב כלי, לכאורה הם נעלמים.

ואשר ע"כ נראה דבאופן דלא הוי כלי אם נתן ע"ג עפר באמת הוא עצמו נעשה מחובר, ולא צריכין לדין עציץ נקוב, וזהו הדין דטבלא שאין לה לזביז וצורר שעלו בו עשבין, ורק באופן דהוי כלי איכא דין דכלי מבטל החיבור וגוף הכלי לא נעשה מחובר, ועל הזרעים שבתוכו צריכין לדין עציץ נקוב, אבל באופן דלא הוי כלי כמו טבלא שאין לה לזביז וצורר, אם נתן עליהם עפר, באמת הן עצמן נעשין מחובר ולא צריכין לדין עציץ נקוב.

ומה שכתב הרמב"ם דדין טבלא שאין לה לזביז דלא בעי נקיבה, הוא משום דלא חשיב כלי, והרמב"ם לטעמיה דמדין דמאוירא קא רבו לא נעשה מחובר, ע"כ שפיר מפרש דבמשנה דטבלא מבואר דין אחר, דבאופן דל"ה כלי אז גוף הטבלא נעשה מחובר ולא צריכין לדין עציץ נקוב כלל, וזהו לשיטת הרמב"ם גם הדין דצורר שעלו בו עשבים דהתולש ממנו בשבת חייב. ובאמת דגם להראשונים דסברי דדין דמאוירא קא רבו שייך גם לדין קבלת טומאה, אבל בהדין דטבלא גם לדידהו מתבאר דגוף הטבלא נעשית מחובר, דאם היה רק מדין דמאוירא קא רבו אז היה

זה שייך רק לדין הזרעים שעליו ולא לענין המים. ובתוספתא (פ"ב דעוקצין) מבואר דין טבלא גם לענין המים, דמים שעליו הם בכלל מים שבקרקע ואינם מכשירין, ואם כל הדין דטבלא הוא רק משום דמאורא קא רבו, א"כ הרי אין זה שייך לענין המים שעליו, אשר דע"כ דהוא משום דגוף הטבלא נעשית מחובר וע"כ המים שעליו הוי כמים שבקרקע. [א"ה, חידו"ת אלו הם מהגר"מ הלוי זצ"ל, ועתה נדפסו בחידושי הגר"מ הלוי הל' שבת עמ' יז, אמנם עי' במכתב הגר"ח לבנו הגר"מ הנדפס בסוף ספר חידושי הגר"מ והגר"ד - קדשים, שכתב לו על חידושים אלו "את אשר כתבת לחלק בין גידולם מהארץ למחובר, כבר אמרתי אנכי כה בשיעור שבת בוולאזין זה לפני חמש עשרה שנה"].

